

belemmerde hun operaties. Pas begin november wisten zij Boedapest te omsingelen maar zij kwamen de zwaar verdedigde stad pas eind december binnen. De strijd daar zou tot midden februari voortduren. Voordien, nl. begin januari, had het Rode Leger grote moeite gekost, de omsingeling van de Hongaarse hoofdstad te handhaven: de *Wehrmacht* had toen met een krachtig tegenoffensief (er opereerden begin januari meer Duitse tankdivisies in Hongarije dan aan de centrale sector van het Oostelijk front) bijna tot Boedapest kunnen doordringen.

Intussen was, niet in Boedapest maar in het door de Russen veroverde Debrecen, op 22 december een voorlopige Hongaarse regering gevormd; zij had binnen een week Duitsland de oorlog verklaard en ondertekende in januari de wapenstilstandsvereenkomst die Horthy al had willen aanvaarden: slechts het Rode Leger zou Hongarije bezetten en Engeland en de Verenigde Staten zouden er verstoken zijn van alle machtsmiddelen.

Groeiende internationale tegenstellingen

In de gebeurtenissen die wij in de voorafgaande paragraaf beschreven, tekende zich in de laatste maanden van '44 voor het eerst duidelijk de tegenstelling af tussen enerzijds Engeland en de Verenigde Staten, anderzijds de Sowjet-Unie, die onmiddellijk na het einde van de gemeenschappelijk tegen Duitsland gevoerde oorlog een bepalend element zou worden in de internationale politiek. Het was een tegenstelling tussen grote mogendheden die, als steeds in de geschiedenis, hun machtspositie poogden te behouden of uit te breiden, tegelijk óók een tegenstelling tussen twee werelden: enerzijds een van de op het maken van winst gerichte, ondernemingsgewijze (kapitalistische) productie welke gekoppeld was aan vèrgaande politieke vrijheden, althans in het eigen land (niet in de koloniaal bestuurde gebieden), anderzijds een van de dictatuur van één partij, de communistische, die het gehele productiestelsel in handen had en die ook in het eigen land generlei vorm van politieke vrijheid toestond, integendeel elke oppositie met wortel en tak uitroeide. Van '41 af waren die tegenstellingen overbrugd geweest door het primaire belang, de gemeenschappelijke vijand te verslaan, maar naarmate die vijand sterker in het nauw werd gebracht, werd het duidelijker dat zich nieuwe botsingen zouden kunnen gaan voordoen.

De visie op de naoorlogse verhoudingen was bij hen die in de